

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИ

ҚИММАТБАҲО МЕТАЛЛАР ВА ҚИММАТБАҲО ТОШЛАР ТЎҒРИСИДА

Қонунчилик палатаси томонидан 2021 йил 27
апрелда қабул қилинган
Сенат томонидан 2021 йил 29 майда
маъқулланган

1-боб. Умумий қоидалар

1-модда. Ушбу Қонуннинг мақсади ва қўлланилиш соҳаси

Ушбу Қонуннинг мақсади қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошларнинг муомалада бўлиши соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

Ушбу Қонуннинг амал қилиши якка тартибдаги тадбиркор бўлмаган жисмоний шахслар ўртасида, хусусий мулк ҳуқуқи асосида жисмоний шахсларга тегишли бўлган қимматбаҳо металллардан ва қимматбаҳо тошлардан ясалган заргарлик ҳамда бошқа буюмлар бўйича тузиладиган битимларга нисбатан татбиқ этилмайди.

2-модда. Қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлар тўғрисидаги қонунчилик

Қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлар тўғрисидаги қонунчилик ушбу Қонун ҳамда бошқа қонунчилик ҳужжатларидан иборатдир.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлар тўғрисидаги қонунчилигида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

3-модда. Асосий тушунчалар

Ушбу Қонунда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

асиллик даражаси — кимёвий жиҳатдан соф қимматбаҳо металл оғирлик бирликларининг қимматбаҳо металл қотишмасининг бир минг оғирлик бирлигидаги миқдори;

асиллик даражасини аниқлаш — қимматбаҳо металллардан ясалган заргарлик ҳамда бошқа буюмларнинг асиллик даражасини белгиланган усуллар орқали аниқлаш ёки тасдиқлаш;

аффинаж корхоналари — қазиб олинган рудалардан, концентратлардан ва ярим тайёр маҳсулотлардан, шунингдек таркибида қимматбаҳо металллар бўлган парчалардан ҳамда чиқиндилардан қимматбаҳо металлларни ажратиб олиш ва (ёки) қимматбаҳо металлларни аффинаж қилиш бўйича фаолиятни лицензия асосида амалга оширувчи тадбиркорлик субъектлари (бундан якка тартибдаги тадбиркорлар ва оилавий тадбиркорлар мустасно);

ёмби — қимматбаҳо металл минерал-хом ашёсидан ажратиб олинган, 0,3 граммдан ортиқ оғирликка эга бўлган қимматбаҳо металлнинг табиий ҳосиласи (донаси, зарраси);

заргарлик буюмлари ишлаб чиқарувчилар — қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлардан заргарлик ҳамда бошқа буюмларни ясаш фаолиятини олиб борувчи юридик шахслар ва якка тартибдаги тадбиркорлар;

стандарт қўймалар — Ўзбекистон Республикасининг техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлари талабларига, Лондон қимматбаҳо металллар бозори уюшмасининг (Лондон палладий ва платина бозорининг) ёки товар-хом ашё биржаларининг талабларига мувофиқ бўлган аффинаж қилинган қимматбаҳо металллар қўймалари;

таркибида қимматбаҳо металллар бўлган парчалар ва чиқиндилар — ўзининг истеъмол ва (ёки) функционал хусусиятларини йўқотган буюмлар, шу жумладан уларнинг таркибий қисмлари, тузатиб бўлмайдиган яроқсиз маҳсулот, шунингдек ишлаб чиқариш ҳамда фойдаланиш жараёнида ҳосил бўлган, таркибида қимматбаҳо металллар бўлган хом ашёнинг, материалларнинг, хомаки маҳсулотларнинг ва маҳсулотларнинг қолдиқлари;

Ўзбекистон Республикаси Қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлар давлат фонди — Ўзбекистон Республикасининг молиявий, ишлаб чиқариш, илмий, ижтимоий-маданий ва бошқа эҳтиёжларини таъминлаш учун мўлжалланган фонд;

ўлчовли қуймалар — Ўзбекистон Республикасининг техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлари ёки қуймаларни ишлаб чиқарувчи давлатнинг норматив ҳужжатлари талабларига мувофиқ бўлган аффинаж қилинган қимматбаҳо металллар қуймалари;

қимматбаҳо металллардан ва қимматбаҳо тошлардан ясалган заргарлик ҳамда бошқа буюмлар — зеб-зийнат, маиший ҳамда диний ашёлар сифатида қўлланиладиган, қимматбаҳо металллардан ва уларнинг қотишмаларидан ясалган ҳамда ушбу Қонунда белгиланган энг паст асиллик даражаларидан кам бўлмаган асиллик даражаларига эга бўлган, шу жумладан безакли ишлов беришнинг ҳар хил турларидан фойдаланилган, қимматбаҳо тошлар ва бошқа материаллар ўрнатилган ёки ўрнатилмаган ҳолда ясалган буюмлар ёхуд табиий ёки сунъий материаллардан ясалган, безакли ишлов беришнинг ҳар хил турларидан фойдаланилган, қимматбаҳо тошлар ўрнатилган ҳолда ясалган буюмлар. Қимматбаҳо металллардан тайёрланган пул белгилари, стандарт ва ўлчовли қуймалар, шунингдек қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлардан тайёрланган давлат мукофотлари, мукофот белгилари ва спорт мукофотлари қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлардан ясалган заргарлик ҳамда бошқа буюмларга кирмайди;

қимматбаҳо металлларни аффинаж қилиш — ажратиб олинган қимматбаҳо металлларни уларга физик ва кимёвий ишлов бериш усулларини қўллаган ҳолда аралашмалардан ҳамда қўшилиб чиқадиган компонентлардан тозалаш жараёни бўлиб, у қимматбаҳо металлларни Ўзбекистон Республикасининг техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатларига ёки аффинаж қилинган қимматбаҳо металлларга оид халқаро стандартларга мувофиқ бўлган сифат даражасига етказишга қаратилган;

қимматбаҳо металллар таҳлили — буюм ясалган қимматбаҳо металлнинг ва қимматбаҳо металллар қотишмасининг кимёвий таркибини, шу жумладан унинг бузилишини назарда тутувчи усулларни қўллаш йўли билан аниқлаш;

қимматбаҳо металллар — ҳар қандай кўриниш ва ҳолатдаги, шу жумладан ёмби ва аффинаж қилинган ҳолатдаги, шунингдек хом ашёдаги, қотишмалардаги, хомаки маҳсулотлардаги, саноат маҳсулотларидаги, кимёвий бирикмалардаги, қимматбаҳо металллардан ясалган заргарлик ҳамда бошқа буюмлардаги, қимматбаҳо металллардан тайёрланган пул белгиларидаги, ишлаб чиқариш ҳамда истеъмол парчаларидаги ва чиқиндиларидаги олтин, кумуш, платина ҳамда платина гуруҳига кирувчи металллар (палладий, иридий, родий, рутений ва осмий);

қимматбаҳо тошлар — табиий олмослар, ёқутлар, зумрадлар, сапфирлар, александритлар, хом (табиий) ва ишлов берилган тарздаги табиий марварид. Қаҳрабонинг ноёб ҳосилалари қимматбаҳо тошларга тенглаштирилади;

қимматбаҳо металлларни ишлаб чиқариш — қазиб олинган рудалардан, концентратлардан, бошқа ярим тайёр маҳсулотлардан, таркибида қимматбаҳо металллар бўлган парчалардан ҳамда чиқиндилардан қимматбаҳо металлларнинг ажратиб олиниши, шунингдек қимматбаҳо металлларнинг аффинаж қилиниши;

қимматбаҳо металллар парчалари ва чиқиндиларини қайта ишлаш (уларга ишлов бериш) — ишлаш муддатини ўтаб бўлган ёки фойдаланишдан чиқарилган техник буюмлардан, шунингдек таркибида қимматбаҳо металллар бўлган парчалардан ва чиқиндилардан Ўзбекистон Республикасининг техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлари талабларига ёки аффинаж қилинган қимматбаҳо металллар бўйича халқаро стандартларга мувофиқ бўлган сифат даражасига етказишга қаратилган механик, кимёвий ҳамда металлургия жараёнларидан фойдаланган ҳолда қимматбаҳо металлларни ажратиб олиш;

қимматбаҳо металлларни қазиб олиш — таркибида қимматбаҳо металллар бўлган концентратларни ва бошқа ярим тайёр маҳсулотларни олиш учун туб (рудали), сочма конлардан ва техноген минерал ҳосилалардан қимматбаҳо металлларни ажратиб олиш билан боғлиқ ишлар мажмуи;

қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошларни олтин изловчилар усулида қазиб олиш — миқдор ва сифат жиҳатидан саноат усулида қазиб олиш объектлари бўлмаган ер қаъри участкаларида, шу жумладан сочма олтин участкаларида қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошларни тадбиркорлик таваккалчилиги асосида қазиб олиш;

қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошларни саноат усулида қазиб олиш — миқдор ва сифат жиҳатидан саноат усулида қазиб олиш объектлари бўлган, таркибида фойдали қазилмалар мавжуд бўлган ер қаъри участкаларида қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошларни қазиб олиш;

қимматбаҳо тошларни рекуперация қилиш — ишлаш муддатини ўтаб бўлган ёки фойдаланишдан чиқарилган асбоблар ва бошқа техник буюмлардан, шунингдек таркибида қимматбаҳо тошлар бўлган чиқиндилардан кейинчалик уларни Ўзбекистон Республикасининг техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлари талабларига ёки халқаро стандартларга мувофиқ бўлган сифат даражасига етказган (тозалаган) ҳолда қимматбаҳо тошларни ажратиб олиш;

қимматбаҳо тошларнинг чиқиндилари — таркибида ҳар қандай кўринишдаги ва ҳолатдаги қимматбаҳо тошлар мавжуд бўлган, қимматбаҳо тошларга ишлов бериш ҳамда улардан фойдаланиш жараёнида ҳосил бўлган чиқиндилар;

қимматбаҳо тошларни қазиб олиш — туб (рудали) ва сочма конлардан қимматбаҳо тошларни ажратиб олиш, шунингдек қимматбаҳо тошларни саралаш, бирламчи таснифлаш ва дастлабки баҳолаш билан боғлиқ бўлган ишлар мажмуи;

қимматбаҳо тошларни саралаш ва бирламчи таснифлаш — бойитиш жараёнининг яқунловчи қисми бўлиб, у намунавий нусхалар ва таснифлагичларнинг тасдиқланган тўпламлари асосида минерал-хом ашёдан ажратиб олинган қимматбаҳо тошларни ажратиш, шунингдек уларни жаҳон бозорида қабул қилинган навларга мос келадиган алоҳида навларга ажратиш имконини беради;

қимматбаҳо тошларни бирламчи баҳолаш — бойитиш жараёнининг яқунловчи қисми бўлиб, у қимматбаҳо тошлар нархларининг прејскурантлари асосида қимматбаҳо тошларни баҳолашни таъминлайди;

қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлардан ясалган заргарлик ҳамда бошқа буюмларни тамғалаш — қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлардан ясалган заргарлик ҳамда бошқа буюмларга текшириш ва (ёки) таҳлил қилиш натижалари асосида давлат асиллик даражаси тамғаси изини ёки белгиланган намунадаги асиллик даражаси белгисини қўйиш жараёни.

4-модда. Қимматбаҳо металлларнинг ва қимматбаҳо тошларнинг муомалада бўлиши соҳаси

Қимматбаҳо металлларнинг ва қимматбаҳо тошларнинг муомалада бўлиши соҳасига таркибида қимматбаҳо металллар ҳамда қимматбаҳо тошлар бўлган ер қаъри участкаларини геологик жиҳатдан ўрганиш ва қидириш, ушбу металллар ҳамда тошларни қазиб олиш, ишлаб чиқариш, шунингдек қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлар билан боғлиқ операциялар мажмуини амалга ошириш киради. Қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлар билан боғлиқ операциялар жумласига:

қимматбаҳо металлларни ва қимматбаҳо тошларни реализация қилиш — қимматбаҳо металлларга ва қимматбаҳо тошларга, улардан ясалган маҳсулотларга (буюмларга), шунингдек қимматбаҳо металллар парчалари ва чиқиндиларига ҳамда қимматбаҳо тошлар чиқиндиларига бўлган мулк ҳуқуқининг ҳамда бошқа мулк хуқуқларнинг ўтишида, шу жумладан улардан гаров сифатида фойдаланилишида ифодаланадиган ҳаракатлар;

қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлардан ишлаб чиқариш, илмий ва ижтимоий-маданий мақсадларда фойдаланиш;

қимматбаҳо металлларни қазиб олиш, ишлаб чиқариш (аффинаж қилиш), кейинчалик қайта ишлаш (уларга ишлов бериш) ҳамда улардан фойдаланиш чоғида ҳар қандай моддалардаги ва материаллардаги қимматбаҳо металлларнинг ҳамда қимматбаҳо тошларнинг физик ҳолатини ёки таркибини ўзгартириш;

қимматбаҳо металл парчалари ва чиқиндиларини ҳамда қимматбаҳо тошлар чиқиндиларини тайёрлаш;

қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошларни ҳамда улардан ясалган маҳсулотларни (буюмларни) ташиш;

қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошларни, улардан ясалган маҳсулотларни (буюмларни) сақлаш жойларига, фондларга ва захираҳоналарга олиб ўтиш, шунингдек қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошларни сақлаш ва кўргазмага қўйиш;

қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошларни, улардан ясалган маҳсулотларни (буюмларни), шунингдек таркибида қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошлар бўлган парчаларни, чиқиндиларни ҳамда хом ашёни Ўзбекистон Республикаси ҳудудига олиб кириш ва унинг ҳудудидан олиб чиқиш киради.

2-боб. Қимматбаҳо металлнинг ва қимматбаҳо тошларнинг муомалада бўлиши соҳасини давлат томонидан тартибга солиш

5-модда. Қимматбаҳо металлнинг ва қимматбаҳо тошларнинг муомалада бўлиши соҳасини давлат томонидан тартибга солишни амалга ошириш

Қимматбаҳо металлнинг ва қимматбаҳо тошларнинг муомалада бўлиши соҳасини давлат томонидан тартибга солиш қуйидагилар орқали амалга оширилади:

қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошларни қазиб олиш учун ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига доир рухсатномалар бериш;

қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошларни аффинаж қилиш бўйича фаолиятни лицензиялаш;

қазиб олинаётган қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошларни Ўзбекистон Республикасининг Қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошлар давлат фонди учун сотиб олишга, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошлардаги активларини шакллантириш ҳамда тўлдиришга доир устувор ҳуқуқни амалга ошириш;

қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошларни ҳисобга олишга, сақлашга, ташишга ҳамда улар бўйича ҳисоботлар беришга доир талабларни, шунингдек қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошлар билан боғлиқ операцияларни амалга оширишнинг ягона тартибини белгилаш;

қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошлар билан боғлиқ операцияларни амалга оширувчи тадбиркорлик субъектларининг ҳаракатларини норматив-ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш;

ер қаъри участкаларини геологик жиҳатдан ўрганиш ва қидириш, қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошларни қазиб олиш устидан ваколатли давлат органлари томонидан давлат назоратини амалга ошириш;

қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошларнинг ишлаб чиқарилиши, фойдаланилиши ҳамда реализация қилиниши устидан ваколатли давлат органи томонидан асиллик даражаси назоратини ўтказиш;

қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошларни Ўзбекистон Республикаси ҳудудига олиб кириш ҳамда унинг ҳудудидан олиб чиқиш тартибини белгилаш;

аффинаж корхоналари фаолияти устидан давлат назоратини амалга ошириш;

қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошлардан ясалган заргарлик ҳамда бошқа буюмларнинг асиллик даражасини аниқлаш ва уларни тамғалаш устидан давлат назоратини ўрнатиш.

6-модда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошларнинг муомалада бўлиши соҳасидаги ваколатлари

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошларнинг муомалада бўлиши соҳасидаги давлат сиёсати амалга оширилишини таъминлайди ҳамда қуйидагиларнинг тартибини белгилайди:

таркибида қимматбаҳо металл ва қимматбаҳо тошлар бўлган ер қаъри участкаларини геологик жиҳатдан ўрганиш ва қидириш;

таркибида қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлар бўлган хом ашёни қазиб олиш, шунингдек қимматбаҳо металллар ҳамда қимматбаҳо тошларнинг парчаларини ва чиқиндиларини ҳамда қимматбаҳо тошлар чиқиндиларини тайёрлаш;

қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошларни олтин изловчилар усулида қазиб олиш бўйича фаолиятни амалга оширишга рухсат бериладиган ер қаъри участкаларининг ҳар йилги рўйхатини тасдиқлаш;

қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошларни саноат усулида қазиб олиш;

ишлатиб бўлинган ерларни рекультивация қилиш, уларни маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларининг захира фондига қайтариш;

қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошларни олтин изловчилар усулида қазиб олиш бўйича фаолиятни амалга ошириш учун ер қаъри участкаларини электрон аукцион орқали реализация қилиш;

қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошларни қазиб олиш учун ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқига доир рухсатномалар бериш;

қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошларни олтин изловчилар усулида қазиб олиш бўйича фаолиятни амалга ошириш;

ер қаъри участкаларини геологик жиҳатдан ўрганиш ва қидириш, қимматбаҳо металллар ҳамда қимматбаҳо тошларни қазиб олиш устидан давлат назоратини амалга ошириш;

қимматбаҳо металллар ёмбиларини, қимматбаҳо тошларни ва қаҳрабо ҳосилаларини ноёб тоифасига киритиш;

аффинаж корхоналарининг ишини ташкил этиш;

қимматбаҳо металлларни аффинаж қилиш бўйича фаолиятни лицензиялаш;

қимматбаҳо металллардан тайёрланган ўлчовли қўймаларни сотиб олиш ва сотиш;

қимматбаҳо металллар массаси номиналида кўрсатиладиган давлат қимматли қоғозларини чиқариш, жойлаштириш ва уларнинг муомалада бўлиши;

қимматбаҳо металллардан ва қимматбаҳо тошлардан ясалган заргарлик ҳамда бошқа буюмларни ясаш бўйича фаолиятни амалга ошириш, шунингдек қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш;

қимматбаҳо металлларнинг асиллик даражасини аниқлаш, улардан намуналар олиш, уларни таҳлил қилиш, қимматбаҳо металллардан ва қимматбаҳо тошлардан ясалган заргарлик ва бошқа буюмларни тамғалаш ҳамда Ўзбекистон Республикаси давлат асиллик даражалари тамғалари изларининг ва заргарлик буюмларини ишлаб чиқарувчилар шахсий тамғаларининг техник экспертизасини ўтказиш;

қимматбаҳо тошларни саралаш, бирламчи таснифлаш ва дастлабки баҳолаш;

қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошларни, улардан ясалган маҳсулотларни (буюмларни), таркибида қимматбаҳо металллар ҳамда қимматбаҳо тошлар бўлган парчаларни, чиқиндиларни ва хом ашёни ҳисобга олиш, сақлаш ва ташиш;

олиб қўйилган ҳамда давлат даромадига ўтказилган қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошларни, улардан ясалган маҳсулотларни (буюмларни) реализация қилиш;

биржаларда қимматбаҳо металллар билан боғлиқ битимларни амалга ошириш;

қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошларни, улардан ясалган маҳсулотларни (буюмларни), таркибида қимматбаҳо металллар ҳамда қимматбаҳо тошлар бўлган парчаларни, чиқиндиларни ва хом ашёни Ўзбекистон Республикаси ҳудудига олиб кириш ҳамда унинг ҳудудидан олиб чиқиш, шунингдек уларни реализация қилиш;

Ўзбекистон Республикасининг Қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлар давлат фондини шакллантириш, унинг қимматликларини реализация қилиш ва улардан фойдаланиш;

қимматбаҳо металллардан ва қимматбаҳо тошлардан ясалган заргарлик ҳамда бошқа буюмларнинг асиллик даражасини аниқлаш ва уларни тамғалаш тартибини бузганлик учун молиявий санкцияларни қўллаш;